Бізді қадағалаңыз:

АХМЕТ ЯСАУИ УНИВЕРСИТЕТІ

БАҒДАРЛАМАЛАР

AP26102763 - «Метаболизмдік синдромы бар науқастардың тіс денсаулығына генетикалық маркерлердің, иммундық статустың және минералды алмасудың әсері»

Жоба іске асырылатын конкурстың атауы: 2025-2027 жылдарға арналған ғылыми және (немесе) ғылыми-техникалық жобаларды гранттық қаржыландыру.

Жоба жетекшісі – Садыкова Карлыгаш Жарылкасыновна, PhD, қауымдастырылған

профессор.

Идентификаторлар:

- Индекс Хирша: 3
- ResearcherID: AAF-5211-2021
- ORCID: https://orcid.org/0000-0002-9120-8565
- Scopus Author ID: 56940845900

Жобаның зерттеу тобы

№	Аты-жөні	Жоба бойынша лауазымы	Сәйкестендіргіштері (Scopus Author ID, Researcher ID, ORCID, егер бар болса) және тиісті бейіндерге сілтемелері
1	Садыкова Карлыгаш Жарылкасыновна	Жоба жетекшісі	Хирш индексы: 3 https://orcid.org/0000-0002-9120-8565 Scopus Author ID: 56940845900 ResearcherID: AAF-5211-2021
2	Нускабаева Гульназ Оразбековна	Бас ғылыми қызметкер	Хирш индексы:: 3 Scopus Author ID: 56940716100 https://orcid.org/0000-00022906-1427

			Researcher ID: DKY-4438-2022
3	Татыкаева Угилжан Бурхановна	Ғылыми қызметкер	Хирш индексы: 1 Scopus Author ID: 57989288300 Scopus Author ID: 57989288300 https://orcid.org/0000-0002-7519-479X
4	Нұрдинов Нұрсұлтан Сейсенбайұлы, высшее	Ғылыми қызметкер	Хирш индексы: 4 Researcher ID: AAX-7747-2021 https://orcid.org/0000-0001-5341-7211 Scopus Author ID: 57205732898
5	Жолдасова Нургуль Жанабаевна	Ғылыми қызметкер	Scopus Author ID 57311652300 https://orcid.org/0000-0002-4289-9195
6	Сейсенбаева Акерке Сенбаевна		Хирш индексы: 3 Researcher ID: E-1621-2015 https://orcid.org/0000-0003-0387-9076
7	Кожамбекова Эльмира Асанбаевна	Ғылыми қызметкер	Scopus Author ID: 57778848900 https://orcid.org/0009-0004-7380-5122

8	Ержан Арайлым Ерғалиқызы.	Кіші ғылыми қызметкер	https://orcid.org/0000-0003-0319-3138

Жобаның аңдатпасы

Соңғы жылдары жүрек-қан тамырлары ауруларының асқынуынан болатын өлім мен мүгедектік деңгейі жоғары болып қалуда. Осыған байланысты, жүрек-қан тамырлары қауіп факторларының кластері ретінде метаболизмдік синдромның ағымын тиімді бақылау өзекті болып табылады. Қазақстан Республикасында метаболизмдік синдромның таралуы айтарлықтай жоғары және ересек тұрғындардың төрттен бірінен астамында кездеседі. Метаболизмдік синдромның дәстүрлі компоненттерінен басқа, жүрек-қан тамырлары ауруларының қосымша қауіп факторлары соңғы кезде көп қызығушылық тудыруда. Науқастардың стоматологиялық денсаулығы, оның ішінде тіс кариесі, периодонт аурулары, гингивит, пародонтит, ауыз қуысының шырышты қабығының аурулары жүрек-қан тамырлары қаупімен байланысты екендігі туралы деректер бар.
Екінші жағынан, қазіргі уақытта Қазақстан Республикасы халқының стоматологиялық денсаулығының нашарлауы байқалады. Әртүрлі елдерде жүргізілген эпидемиологиялық зерттеулер метаболизмдік синдромның қабыну және деструктивті пародонт зақымдануының даму қаупін арттыратынын көрсетеді.
Сонымен қатар, қазіргі уақытта метаболизмдік синдром мен стоматологиялық патологиялар арасындағы байланыс механизмі аз зерттелген. Бұл жобаның нәтижесінде метаболизмдік синдром мен тіс денсаулығы арасындағы байланыс клиникалық, биохимиялық және генетикалық көрсеткіштер тұрғысынан зерттелетін болады.
Бұл жобаның артықшылығы – минералды зат алмасудың бұзылуына және стоматологиялық патологиялармен байланысты метаболизмдік синдромның генетикалық және иммундық механизмдерін зерттеуге бағытталған мультидисциплинарлық көзқарас болып табылады. Стоматологиялық патологиялар мен метаболизмдік синдром жиі қатар жүретіндіктен және бір-біріне теріс әсер ететіндіктен, зерттеу нәтижелері профилактикалық шараларды оңтайландыру және екі жағдайды басқарудың жекелендірілген стратегияларын әзірлеу үшін пайдаланылуы мүмкін.
Әлеуметтік әсер :
- стоматологиялық тексеруді қант диабеті мен жүрек-қан тамырлары ауруларының скринингтік бағдарламасына енгізудің ғылыми негіздемесі,
- нәтижелердің стоматологиялық денсаулықты жақсартуға және халықтың өмір сүру сапасын арттыруға қосқан үлесі,
- стоматологиялық патология, метаболикалық синдром және ЖҚА даму қаупі арасындағы байланыс туралы халықтың

хабардарлығын арттыру арқылы профилактикалық бағдарламаларды күшейту
Экономикалық әсер:
-Метаболикалық синдромы бар адамдарда стоматологиялық патологияның алдын алу және бақылау жөніндегі шараларды оңтайландыру тәуекел факторларын түзетуге және жүрек-қан тамырлары ауруларын емдеуге, стоматологиялық қызметке бөлінетін бюджет қаражатына қаржылық жүктемені азайтуға мүмкіндік береді.

Мақсаты:

Метаболизмдік синдромы бар науқастардың тіс денсаулығымен генетикалық предикторлардың, иммундық статустың және минералды алмасу көрсеткіштерінің байланысын зерттеу.

Жобадан күтілетін және қол жеткізілген нәтижелер:

Жылы	Зерттеу бойынша алынған нәтижелері. Жарияланымдар (оларға сілтемелері бар) мен патенттер; әлеуетті пайдаланушыларға арналған ақпарат
2025 жыл	Зерттеу хаттамалары, пациенттерді тексеру карталары (ақпараттандырылған келісіммен), пациенттерге арналған сауалнамалар және жобаны орындаушыларға арналған әдістемелік нұсқаулықтар әзірленді және кейіннен таратуға дайындалды. Генетикалық зерттеу мен гендердің полиморфизмдерін анықтауға арналған реагенттер мен шығын материалдарын сатып алу үшін бірқатар жеке кәсіпкерлермен және мекемелермен шарттар дайындалып, жасалды. Зерттелген гендер: IL-6 (rs1800795, rs1800796) және D3 витаминінің рецепторы (rs739837, rs4516035, rs11568820).
2026 жыл	Жобаның II кезеңге арналған жұмыс жоспары әзірленіп, бекітіледі. Метаболикалық синдромы бар пациенттердің ауыз қуысының қабыну ауруларында иммунологиялық бұзылыстардың рөлін бағалау мақсатында иммунологиялық зерттеулер жүргізу үшін қан алынады. D дәрумені рецепторлары мен интерлейкин-6 гендерінің полиморфизмдерін анықтау бойынша генетикалық зерттеулер жүргізіледі. Гендердің полиморфизмдерінің метаболикалық синдром патогенезіндегі және онымен қатар жүретін стоматологиялық патологиядағы рөлін анықтау үшін талдау жасалады. Стоматологиялық, клиникалық, зертханалық, иммунологиялық және генетикалық зерттеулердің нәтижелері енгізілген тұтас деректер базасы жасалады. Деректерге статистикалық өңдеу жүргізіліп, оның нәтижесінде рецензияланатын ғылыми басылымда

	Science Citation Index Expanded базасына енгізілген және Web of Science деректер қорында импакт-фактор бойынша 1 (бірінші) және (немесе) 2 (екінші) квартильге кіретін, сондай-ақ Scopus базасында CiteScore көрсеткіші кемінде 65 (алпыс бес) процентильден төмен емес журналда 1 (бір) мақала немесе шолу жарияланады. Сонымен қатар, КОКСНВО журналында 1 (бір) мақала жарияланады.
2027 жыл	Жобаның III кезеңге арналған жұмыс жоспары әзірленіп, бекітіледі. Деректерге статистикалық өңдеу жүргізіліп, оның нәтижесінде рецензияланатын ғылыми басылымда Science Citation Index Expanded базасына енгізілген және Web of Science деректер қорында импакт-фактор бойынша 1 (бірінші) және (немесе) 2 (екінші) квартильге кіретін, сондай-ақ Scopus базасында CiteScore көрсеткіші кемінде 65 (алпыс бес) процентильден төмен емес журналда 1 (бір) мақала немесе шолу жарияланады. Сонымен қатар, КОКСНВО журналында 2 (екі) мақала жарияланады. «Метаболикалық синдромы бар пациенттердегі стоматологиялық патологияның даму предикторлары» атты монография жарық көреді. Халықаралық конференцияларға қатысу үшін баяндамалар дайындалады. Оқу-әдістемелік құрал басылып шығады, енгізу актілері және ЕСКД бойынша жобалық-конструкторлық құжаттама әзірленеді. Қорытынды есеп жазылады.

Бағдарламалар

- **2024-2026 жылдарға арналған гранттық қаржыландыру жобалары**
  - AP23488086 Дифференциалдық және интегралдық-дифференциалдық теңдеулер үшін локальды емес есептердің шешілімділік мәселелерін зерттеу

  - AP23488203 Мектеп жасына дейінгі балалардың даму мониторингі және оларға скрининг жасаудың Қазақстандық стандарты
  - AP23488947 Күн энергетикасы саласында STEM жобаларды іске асыру негізінде студенттердің зерттеушілік және инженерлік іс-әрекеттерін дамыту
- **2024-2026 жылдарға арналған Жас ғалымдардың гранттық қаржыландыру жобалары**
  - AP22784343 Мектеп-Университет-Өнеркәсіп» серіктестігі жағдайында пәнаралық STEM білім беру моделінің сабақтастығын іске асыру
  - AP22787358 Мақта тазалау машиналарының ара дискілері үшін наноқұрылымдық қорғаныш жабынды алудың тиімді технологияларын әзірлеу
  - AP22787500 Болашақ физика мұғалімдері үшін физикалық эксперименттерді (VR) виртуальды шындық технологиясы арқылы ұйымдастырудың әдістемесін дамыту
  - AP23489425 Түркістан облысындағы дәріге-төзімді эпилепсиямен ауыратын науқастардың генетикалық профилінің зерттелуі.
  - AP22787838 Химия мұғалімдерін оқыту сапасын арттыруға арналған цифрлық білім берудің интерактивті рөлін зерттеу және Mozabook платформасында курсты әзірлеу
  - AP22786507 «Түркі мемлекеттерінің ұйымы (ТМҰ) геосаяси тұрақсыздық дәуіріндегі жаңа теңгерімдік ұйым ретінде»
- **2023-2025 жылдарға арналған гранттық қаржыландыру жобалары**
  - AP19679127 Жасөспірімдердің цифрлық гигиена дағдыларын қалыптастыру және кибербуллингтің алдын алудың әдістемелік жүйесін әзірлеу
  - AP19679946 «Болашақ тарих мұғалімдеріне «Қазақстан тарихы» пәнін оқыту әдістемесін ақпараттық және цифрлық технологияларды пайдалану арқылы дамыту»
  - AP19676522 «Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымы шкаласы ((WHOQOLBREF) KAZ) көрсеткіштерін талдау

негізінде жоғары оқу орны білімгерлерінің салауатты өмір салтын қалыптастыру»
- AP19676663 Субдиффузия теңдеуін шешудің сандық әдістерін локальді емес модельдер үшін құру
- AP19676897 Ванадий электролитінің энергосыйымды жаңа құрамын әзірлеу және жоғары тиімді энергия жинақтағыштарда қолдану үшін қайтымды зарядты тасымалдау механизмдерін зерттеу
- AP19676909 10 жылдық проспективтік зерттеуде метаболизмдік синдромы бар адамдарда тамақтанудың, өмір салтының және комплаенттіліктің генетикалық аспектілерін зерттеу.
- AP19677926 «Инволюциялық түрлендірулері бар жоғары ретті дифференциалдық теңдеулер үшін шеттік және бастапқы-шеттік есептер»
- AP19678469 Акустикалық томография есептерін және интегралдық геометрия есептерінің дискретті аналогтарын шешудің сандық әдістері (Численные методы решения задач акустической томографии и дискретных аналогов задач интегральной геометрии)
- AP19678584 Ерте диагноз қою мақсатында несептас ауруына тән метаболиттердің спектрі мен пайыздық үлесін анықтау
- AP19679127 Жасөспірімдердің цифрлық гигиена дағдыларын қалыптастыру және кибербуллингтің алдын алудың әдістемелік жүйесін әзірлеу
- AP19679648 «Жаңа Қазақстан жастарын салауатты өмір салтына бейімдейтін қауіпсіз білім беру ортасын қамтамасыз етуге волонтерлік іс-әрекетті ұйымдастыру
- AP19680093 «Матуриди және Иасауи ілімдері негізінде Абайдың теологиялық тұжырымдамасы»
- AP19680418 Матуридилік сенім жүйесінің қазақ діни танымындағы орны
- AP19680610 Түркістан облысының шағын және орта кәсіпкерлік субъектілеріндегі брендті басқару мәселелерін анықтау
- AP19676634 Түркі тілдес мемлекеттердің тарихи-мәдени ықпалдастығын қалыптастырудың саяси, құқықтық тәжірибесі және даму бағыттары.

  - AP19678134 Келес өңірінде орналасқан ежелгі Күлтөбе қалашығында археологиялық және пәнаралық зерттеулер жүргізу
  - AP19679946 Болашақ тарих мұғалімдеріне «Қазақстан тарихы» пәнін оқыту әдістемесін ақпараттық және цифрлық технологияларды пайдалану арқылы дамыту
- **2023-2025 жылдарға арналған Жас ғалымдардың гранттық қаржыландыру жобалар**
  - AP19579179 «Ядролық өнеркәсіпте қолданылатын цирконий қорытпасын гидрленуден және жоғары температуралы тотығудан қорғауға арналған композициялық металл-керамикалық жабын жасау»
  - AP19579398 «Индустрия 4.0 жағдайында студенттердің креативтілігін STEM білім беру негізінде дамыту»
- **2024-2026 жылдарға арналған бағдарламалы-нысаналы қаржыландыруи**
  - BR24992814 Оңтүстік Қазақстан өңірін тұрақты дамыту үшін инновациялық технологияларды әзірлеу және заманауи инфрақұрылым құру
- **2025-2027 жылдарға гранттық қаржыландыру жобалары**
  - AP26102763 «Метаболизмдік синдромы бар науқастардың тіс денсаулығына генетикалық маркерлердің, иммундық статустың және минералды алмасудың әсері»
  - AP26103943 «Газтрубиналық қозғалтқыш қалақтарының жоғары температураға және тозуға төзімділігін арттыру үшін квазикристалды жабынды әзірлеу және зерттеу»
  - AP26194265 «Сутегін сақтау және тасымалдаудың озық жүйелерін құру үшін палладий негізіндегі наноқұрылымды металл гидридтерін әзірлеу және зерттеу»
  - AP26193791 «Жаратылыстану пәндерін оқытуды дербестендіру үшін жасанды интеллектілі геймификациялық цифрлық ортаны әзірлеу мен іске асырудың ғылыми-әдістемелік негіздерін зерттеу»»

- AP26101971 «PISA зерттеулерінің негізінде оқушылардың жаратылыстану бағытындағы функционалдық сауаттылығын қалыпт
- **2025-2027 жылдарға арналған Жас ғалымдардың гранттық қаржыландыру жобалар**
  - AP27511211 «Түркістандағы киелі жерлерге қатысты аңыз-әпсаналардың аксиологиялық сипатын айқындау және жастар тәрбиесінде қолдану механизмдері»
- **2022-2024 жылдарға арналған гранттық қаржыландыру жобалар**
  - AP14869522 Каспий теңізінің қазақстандық секторындағы жағалау аймағы суларының гидрофизикалық режимі, экологиялық жай-күйі және сапасы
  - AP14870298 «Қазақстанда қызғалдақтың бастапқы материалдар коллекциясын жасау, эксклюзивті түрлері мен сорттарын көбейту мен өсірудің инновациялық технологиясын әзірлеп қолданысқа енгізу (Создание коллекции исходного материала, разработка и внедрение инновационной те
  - AP14871864 Қазақстандық мұғалімдердің мульти-сауатты моделін әзірлеу және биологиялық білім беру үдерісінде пәндік-тілдік кіріктірілген оқыту әдісімен оқу модульдерін стратегиялық трансформациялау
  - AP14871686 10-11 сыныптардың оқу-әдістемелік кешендерінің жаңартылған мазмұнын құру негізінде ағылшын тілін оқытудағы жаңашыл когнитивті
  - AP14870844 «Инженерлік-техникалық салаларда STEAM білім беру негізігде студенттерді ағылшын тілінде даярлау үдерісін дамыту»
  - AP14871966 Болашақ ақпараттық-коммуникациялық технологиялар мамандарының икемді дағдыларын дамытудың әдістемелік жүйесін әзірлеу
- **2022-2024 жылдарға арналған Жас ғалымдардың гранттық қаржыландыру жобалар**
  - AP13068455 Келес өзенінің төменгі ағысындағы обаларды археологиялық және пәнаралық ғылымдар аясында зерттеу

- **2021-2023 жылдарға арналған гранттық қаржыландыру жобалары**
  - AP09058456 Smart-шыны өндірісі үшін өнеркәсіп қалдықтарынан алынған ванадий оксидтері негізінде термохромды энергия тиімді толтырғыштардың құрамын зерттеу және әзірлеу
  - AP09258836 Аномальды диффузияның дифференциалдық математикалық модельдері үшін сандық алгоритмдерді құру
  - AP09259047 Мұғалімдердің цифрлық құзыреттілігін қалыптастыру – адами капиталды дамыту кілті
  - AP09259074 Бөлшек ретті дифференциалдық теңдеулердің шешімдерін құру әдістері және шеттік және бастапқы-шеттік есептердің шешімділік мәселелері
  - AP09259137 Инволютивті түрлендірулері бар интегралдық-дифференциалдық теңдеулер үшін көп нүктелі шеттік есептерді шешу әдістерін құру
  - AP09259839 Жасөспірімдердің суицидтік мінез-құлқын түзету және психологиялық профилін жасау жүйесін ұйымдастыру
  - AP09261132 Болашақ ағылшын тілі мамандардың академиялық дағдыларын жетілдіру арқылы кәсіби құзыреттіліктерін қалыптастыруы бойынша оқу-әдістемелік кешенін зерттеу және әзірлеу
- **2021-2023 жылдарға арналған бағдарламалық-нысаналы қаржыландыру жобасы**
  - BR10965310 Тарихи-мәдени мұра нысаны – ортағасырлық Сығанақ қалашығында кешенді археологиялық зерттеулер жүргізу
- **2021-2022 жылдарға арналған гранттық қаржыландыру жобасы**
  - AP09561743 Қазіргі педагогикалық білім беру контекстінде жеке тұлғаның даму факторы ретінде толеранттылықтың ғылыми теориялық негіздері
- **2020-2022 жылдарға арналған гранттық қаржыландыру жобалары**
  - AP08855810 Бейлокал дифференциалдық теңдеулер үшін шеттік және бастапқы-шеттік есептердің шешілу мәселелері

  - AP08856398 XXI ғасырдағы түркі әлемінің интеграциясы: қыпшақтық фактордың лингвистикалық аспектілері
- **2020-2022 жылдарға арналған Жас ғалымдардың гранттық қаржыландыру жобалар**
  - AP08052329 6-9 сыныптарда ағылшын тілін оқытуда оқушылардың коммуникативтік (listening, reading, speaking, writting) дағдыларын жетілдіру бойынша оқу-әдістемелік кешенін зерттеу және жасау
  - AP08053105 Қазақстан Республикасы бойынша топонимикалық экспедицияны ұйымдастыру: географиялық атаулардың этимологиялық каталогын 4 тілде жасау (қазақ, орыс, ағылшын және латын тілдерінде)
- **2020-2021 жылдарға арналған гранттық қаржыландыру жобалары**
  - AP08956404 Мыс және мырыш оксидтері негізінде нано- және микроөлшемді дисперсті материалдарды стационарлық емес жағдайларда электролизбен алу әдісін әзірлеу
  - AP08956307 Локалды емес интегралдық-дифференциалдық теңдеулер үшін шеттік есептерді шешудің әдістерін жасау
  - AP08957668 Түркістан облысының өнеркәсіп қалдықтарынан алынатын жылуизоляциялаушы материалдардың жаңа құрамы
  - AP08957435 Этникалық қазақ (қандастар) студенттердің Қазақстанның білім кеңістігіне әсері: академиялық, әлеуметтік және мәдени аспектілері
  - AP08957343 Қытай-Үндістан қатынастары және Қазақстан: аймақтық көп жақты парадигманы қайта концептуалдау

Бізбен хабарласыңыз:

8 (72533) 9-71-28

Электрондық пошта:

gylym-gobalar@ayu.edu.kz

Адрес:

Түркістанқаласы,Бекзат Саттарханов даңғылы, 29

Түркі әлемінің жарқын жұлдызы

Бізді қадағалаңыз:

Жедел байланыстар

- PLATONUS
- Yassawi FM
- AYU Journals
- E-Mail

- Documentolog

Орналасуы

Copyright © 2023 Ахмет Ясауи университеті All Rights Reserved.